

Sygn. akt I UK 187/17

POSTANOWIENIE

Dnia 1 marca 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Wrębiakowska-Marzec

w sprawie z odwołania L. M.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w O.
o zwrot nienależnie pobranych świadczeń,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 1 marca 2018 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i
Ubezpieczeń Społecznych w O.
z dnia 16 grudnia 2016 r., sygn. akt IV Ua (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 16 grudnia 2016 r. Sąd Okręgowy w O. oddalił apelację L. M. od wyroku z dnia 27 września 2016 r., którym Sąd Rejonowy w O. oddalił odwołanie wnioskodawcy od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w O. z dnia 2 lutego 2016 r. zobowiązującej do zwrotu nienależnie pobranego zasiłku chorobowego i świadczenia rehabilitacyjnego wraz z odsetkami.

W skardze kasacyjnej od powyższego wyroku wnioskodawca zarzucił naruszenie art. 84 ust. 3 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (dalej jako ustawa systemowa) przez jego niewłaściwe zastosowanie do świadczeń za okres od 18 do 27 maja 2012 r. i od 1 września 2012 r. do 11 lutego 2013 r. wraz z odsetkami.

Wskazując na powyższy zarzut skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego

wyroku i poprzedzającego go wyroku Sądu pierwszej instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania uzasadniono potrzebą wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie. W ocenie skarżącego, nieprawidłowe jest powołanie się Sądu drugiej instancji na uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 16 maja 2012 r., III UZP 1/12, dotyczącą interpretacji art. 138 ust. 4 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (dalej jako ustawa emerytalna), który to przepis nie miał zastosowania, nawet przez analogię, na co wskazuje literalne brzmienie art. 84 ust. 3 ustawy systemowej. W rezultacie prawidłowa jest tylko literalna wykładnia tego przepisu, zgodnie z którą nie można żądać zwrotu świadczenia za okres dłuższy niż 3 lata od daty wydania i doręczenia decyzji (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 11 grudnia 2007 r., I UK 145/07). Zdaniem skarżącego, rozbieżność w orzecznictwie wynika ze stosowania przez analogię wykładni art. 138 ust. 4 ustawy emerytalnej wynikającej z powyższej uchwały, podczas gdy w innych przypadkach stosowana jest wykładnia literalna z art. 84 ust. 3 ustawy systemowej. Skoro art. 84 ust. 3 ustawy systemowej jest przepisem jasnym i precyzyjnym, to stosowanie wykładni rozszerzającej jest zbędne.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Przepis art. 398⁴ § 2 k.p.c. wymaga, aby wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania stanowił odrębny element pisma niezależny od przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c.). Uzasadnienie wniosku natomiast powinno nawiązywać do przesłanek przyjęcia skargi do rozpoznania określonych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Zgodnie z tym przepisem Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli: 1) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, 2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, 3) zachodzi nieważność postępowania lub 4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Spełnienie wymagania z art. 398⁴ § 2 k.p.c. powinno zatem przybrać formę wyodrębnionego wyводу prawnego, w którym skarżący wskaże, jakie występujące w sprawie okoliczności pozwalają na

uwzględnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jednocześnie uzasadni, dlaczego odpowiadają one ustawowemu katalogowi przesłanek.

Odwołanie się do przesłanki potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo że budzi poważne wątpliwości (ze wskazaniem, na czym te poważne wątpliwości polegają), nie doczekał się wykładni, bądź że jego niejednolita wykładnia wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów, które należy przytoczyć (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002 nr 12, poz. 151 i z dnia 15 października 2002 r., II CZ 102/02, niepublikowane). Nie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawa, jeżeli Sąd Najwyższy wyraził swój pogląd we wcześniejszym orzecznictwie, a nie zachodzą okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu. Ponadto rozstrzygnięcie wątpliwości interpretacyjnych nie może się sprowadzać do odpowiedzi na zarzuty skarżącego skierowane pod adresem zaskarżonego orzeczenia ani też do odpowiedzi na wątpliwości skarżącego, które można wyjaśnić za pomocą obowiązujących reguł wykładni bądź w drodze prostego zastosowania przepisów (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP-wkładka 2003 nr 13, poz. 5).

Skarżący nie odnosi się do tak rozumianej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na potrzebę wykładni przepisów prawa.

Po pierwsze, skarżący nie formułuje żadnych wątpliwości interpretacyjnych na tle art. 84 ust. 3 ustawy systemowej, stając na stanowisku, że jego brzmienie jest jasne i precyzyjne. Oznacza to, że - w ocenie skarżącego - wykładnia tego przepisu jest prosta, a to mogłoby uzasadniać powołanie się na przesłankę przyjęcia skargi do rozpoznania z uwagi na jej oczywistą zasadność (do której skarżący się nie odwołuje), a nie ze względu na potrzebę wykładni przepisu budzącego poważne wątpliwości interpretacyjne. Po drugie, wskazując na rozbieżności w orzecznictwie sądów „niższych instancji” skarżący orzecznictwa tego nie powołuje.

Niezależnie od tego należy stwierdzić, że co prawda uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 16 maja 2012 r., III UZP 1/12 (OSNP 2012 nr 23-24, poz. 290) dotyczy wprost art. 138 ust. 4 ustawy emerytalnej, jednak

rozstrzyga ona rysujące się w orzecznictwie tego Sądu rozbieżności w wykładni zarówno powołanego przepisu, jak i art. 83 ust. 4 ustawy systemowej (z jednej strony - wyrok z dnia 6 stycznia 2009 r., II UK 124/08, w którym przyjęto, że granice żądania zwrotu pobranych świadczeń dotyczą ostatnich miesięcy świadczeń wypłaconych bez podstawy prawnej, a z drugiej strony - powołany przez skarżącego wyrok z dnia 11 grudnia 2007 r., I UK 145/07 oraz wyrok z dnia 16 grudnia 2008 r., I UK 154/08, w których uznano, że trzyletni termin żądania zwrotu nienależnie pobranych świadczeń należy liczyć od dnia wydania decyzji zobowiązującej do ich zwrotu). W motywach tej uchwały jednoznacznie wskazano, że wykładnia językowa i funkcjonalno-systemowa, odwołująca się do *ratio legis* przepisów niemal tożsamo regulujących obowiązek zwrotu nienależnie pobranych świadczeń z ubezpieczeń społecznych (art. 84 ustawy systemowej oraz art. 138 ustawy emerytalnej), wymagają przyjęcia, że przepisy te (...) nie uzależniają wielkości (rozmiaru) żądanego zwrotu od daty wydania decyzji zobowiązującej do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń, w kwotach ustalonych w tej decyzji, ale wyznaczają maksymalne wielkości (kwoty) nienależnie pobranych świadczeń, których zwrotu domaga się organ rentowy od osoby, która pobrała nienależnie świadczenia z ubezpieczenia społecznego.

Z tych względów na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

r.g.